

kováčků *Hraběnce* * * * *na památku*, vyjadřující tradičními postupy lidové poezie hlavně vzpomínku na ztracenou lásku.

Prvky nového pojetí obsahovaly také Langrovy folklórní záznamy a studie. Autor si v nich (podobně jako později Erben) soustředěně všímá lidové epiky – pohádek a pověstí; zápisy textů spojuje (jako moderní folkloristika) s výkladem o příležitostech, zvycích, tancích a obřadech, k nimž se jednotlivá slovesná díla poutají (*Svatební obyčeje a písně*; *České prostonárodní obyčeje a písně*).

Langer přesáhl hranici uměleckých metod a představ obrozeného preromantismu, z něhož vyšel. Nebyl tak silnou básnickou osobností, aby vytvořil poezii nového druhu, avšak alespoň v nábězích k ní svým dílem směřoval. Proto se stal blízký nastupující romantické generaci Máchově, kterou přitahoval i jako nekonvenční lidský typ.

Josef Linda

/ 1789 - 1834 /

Vynalézavý novinář, tvůrce básnicky pojaté historické povídky a dramatu. Podílel se pravděpodobně na epických básních RKZ.

Narodil se jako syn hutníka v říjnu 1789 v Nových Mitrovicích nedaleko Nepomuka. Gymnázium a filozofii studoval v Plzni, třidvacetiletý přišel do Prahy, dokončil filozofii a vstoupil na práva, navštěvoval také soukromé přednášky J. Dobrovského. Spřátelil se s V. Hankou a v jejich společném bytě objevil ve staré knize zápis *Písně vyšehradské*, prvního díla z řady rukopisných padělků. Po složení zkoušek nedostal v Praze žádané místo profesora, věnoval se novinářství a pro ně opustil i zaměstnání v Univerzitní knihovně. Působil v Schönfeldových C. k. pražských novinách, redigoval *Vlastenského zvěstovatele* (1820–24), pak do konce života ve vydavatelství Haasových *Pražské noviny* a jejich beletristickou přílohu *Rozličnosti*. Poslední léta trpěl těžkou tuberkulózou, zemřel v Praze 10. 2. 1834.

Jeho promyšlená práce v novinách znamenala etapu české žurnalistiky po Krameriovi a před Tylem. Linda nacházel i za cenzurního tlaku rozmanité způsoby, jak připomínat myšlenky osvícenské humanity a požadavky svobody osobní, sociální i politické, dovedl takticky vyjadřovat nechuť k absolutismu a jeho nástrojům. Byl sčtělý v evropských literaturách, výňatky z literárních děl uplatňoval v novinách, otiskl takto i malé pasáže z dramát Shakespearových (ve svém překladu), psal i získával od přispěvatelů stati o českém a slovanském dávnověku, o historických památkách a osobnostech, všímá si také soudobého pražského lidového života, slav-

ností, zvyků. Pěstoval v novinách humor a satiru; těmto žánrům sloužilo jednou prostředím převráceného Kocourkova, jindy forma dopisu, proroctví, slovníku, úřední vyhlášky, dramatické scény, rozjímání.

Linda měl básnický talent epika, prokázal to např. v historické romanci *Jiří Poděbrad*. Nejpodstatnější část jeho veršové tvorby je ovšem sporná: předpokládá se jenom, že byl také autorem epiky RKZ. Jméno básníka, jemuž se obdivoval i Máchas, získal si hlavně prozaickou skladbou *Záře nad pohanstvem aneb Václav a Boleslav* (1818). Děj tohoto „vyobrazení z dávnověkosti vlastenské“ je umístěn do 10. století, kdy se domácí pohanství střetá s pronikajícím křesťanstvím, jež má oporu v šlechtě knížeti Václavovi. Boleslav nepřeje křesťanství, protože s ním hyne všechno původní a přirozené a otvírá se přístup cizímu, lstivému živlu. K zavraždění bratra se odhodlává až po duševních bojích, když mu kněží vysvětlí jeho sen jako příkaz bohů, aby takto odvrátil pohromu od svého národa; po vražedném činu je zachvácen lítostí a touhou po nové víře. Rozpor mezi bratry je doveden až k tomuto očistnému závěru, jímž je konflikt smířen, a v souladu s tím celá povídka předestírá střetnutí dvou kultur tak, že staví obrazy pohanského a křesťanského světa vedle sebe, aniž klade výše hodnotu jednoho nebo druhého. Jeden i druhý svět se zrcadlí ve velkoryse pojatých postavách a jejich úvahách i dialozích, v přírodních scénériích odpovídajících charakteru osob nebo prostředí, ve výjevech slavností, zábav, ve zpěvu písní, ve vyprávění událostí i starých bájí. Také prostředky jazykové uměleckého podání (konstantní epiteta, rozvětvená přirovnání, nově tvořená slova, zvukové vybavení věty) směřují k tomu, aby čtenáře přenesly do zvláštního ovzduší minulosti, a tak aby toto ovzduší zpřítomnilo: co se v minulosti uzavřelo, otvírá se tímto způsobem a trvá jakožto monumentalizovaná lidská skutečnost citového života, představ, tužeb, vášní, bojů. Svou *Záři* dal Linda české literatuře první původní dílo „básnické prózy“, odpovídající preromantickým tendencím. Obdobně usiloval o poetické pojetí dramatu hrou *Jaroslav Šternberg v boji proti Tatarům* (1823).

Antonín Macek

/ 1872 - 1923 /

Básník, prozaik, publicista, kritik a překladatel; jeho různorodou tvorbu sjednocuje úsilí integrovat bohatou škálu kulturních hodnot minulosti do dělnického hnutí, a tak hledat cestu k nové proletářské kultuře a k novému umění budoucnosti.

Antonín Macek se narodil 17. 6. 1872 v Mladé Boleslavi. Nemoc mu sice znemožnila dokončit gymnázium, nezabránila mu však v rozsáhlých